

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2000-2001

19 OKTOBER 2000

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 4 van de programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap

(Ingediend door de heer Olivier de Clippele c.s.)

TOELICHTING

De KMO-programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap (*Belgisch Staatsblad* van 21 februari 1998) en het koninklijk besluit van 21 oktober 1998 tot uitvoering van Hoofdstuk I van Titel II van de programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap (*Belgisch Staatsblad* van 19 november 1998) beogen het zelfstandig ondernemerschap te bevorderen via een aantal maatregelen ten voordele van KMO's met betrekking tot tewerkstelling, groei en financiële mogelijkheden.

Deze maatregelen zijn van toepassing sinds 1 januari 1999.

Deze nieuwe wet over de toegang tot het beroep voert voorwaarden in op drie gebieden: basiskennis van het bedrijfsbeheer, intersectorale beroepsbekwaamheid en sectorale beroepsbekwaamheid.

De wet geldt alleen voor beginnende ondernemers en heeft dus geen invloed op de verkregen rechten van bestaande ondernemingen.

Dit wetsvoorstel gaat over het eerste gebied: de kennis van het bedrijfsbeheer. Voor 42 beroepstakken gold de verplichting om een bewijs van basiskennis van het bedrijfsbeheer te leveren al vóór januari 1999.

Sinds 1 januari 1999 gelden deze eisen inzake kennis van het bedrijfsbeheer voor elke beginnende

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2000-2001

19 OCTOBRE 2000

Proposition de loi modifiant l'article 4 de la loi-programme du 10 février 1998 pour la promotion de l'entreprise indépendante

(Déposée par M. Olivier de Clippele et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

La loi-programme PME du 10 février 1998 pour la promotion de l'entreprise indépendante (*Moniteur belge* du 21 février 1998) et l'arrêté d'exécution du 21 octobre 1998 du Chapitre Ier du Titre II de la loi-programme du 10 février 1998 pour la promotion de l'entreprise indépendante (*Moniteur belge* du 19 novembre 1998) visent à promouvoir l'entreprise indépendante en édictant un certain nombre de mesures en matière de l'emploi en faveur des PME, de leur croissance et de leurs capacités financières.

Ils sont d'application depuis le 1er janvier 1999.

Cette nouvelle loi d'accès à la profession a instauré des exigences à trois niveaux: les connaissances de gestion, la compétence professionnelle intersectorielle et la compétence professionnelle sectorielle.

Elle ne concerne que les entrepreneurs débutants; les droits acquis des entreprises existantes sont respectés par la nouvelle loi.

La présente proposition de loi concerne le premier niveau: les connaissances de gestion. L'obligation de fournir une preuve de gestion de base en entreprise était déjà imposée avant janvier 1999 à 42 professions.

Depuis le 1er janvier 1999, les exigences en cette matière ont en effet été généralisées à toute PME qui

KMO, natuurlijke persoon of rechtspersoon, die door de aard van zijn toekomstige activiteit in het ambachts- of het handelsregister moet worden ingeschreven.

Voortaan moet de persoon die het dagelijks bestuur van een KMO uitoefent, bewijzen dat hij over de basiskennis van het bedrijfsbeheer beschikt voordat hij zijn activiteit mag starten.

Deze verruiming kwam er op vraag van een aantal beroepsfederaties, die wilden vermijden dat starters zonder enige kennis van bedrijfsbeheer zich blindelings in een avontuur storten dat wel eens slecht zou kunnen aflopen.

I. VERGELIJKING VAN DE EVOLUTIE VAN HET AANTAL FAILLISSEMENTEN, HET AANTAL INSCHRIJVINGEN IN HET HANDELSREGISTER EN HET AANTAL NIEUW OPPERICHTE BEDRIJVEN TUSSEN 1998 EN 1999

Bij de opstelling van deze programmawet is de regering ervan uitgegaan dat het aantal faillissementen afneemt als kandidaat-zelfstandigen beter voorbereid zijn (Memorie van toelichting, Stuk Kamer, nr. 1206-1, 2 en 3, 96/97).

Het is echter zeer de vraag of de verruiming in 1999 van dit bewijs van basiskennis van het bedrijfsbeheer tot alle nieuwe KMO's die een in het handelsregister in te schrijven activiteit uitoefenen, sindsdien echt geleid heeft tot een daling van het aantal faillissementen.

Immers, als we rekening houden met alle categorieën van activiteiten, gaande van eenpersoonsvennootschappen tot KMO's met 49 werknemers, zien we dat er in 1998 6 896 faillissementen waren, tegenover 7 108 in 1999.

We kunnen dus besluiten dat het aantal faillissementen over een bepaalde tijdsperiode niet op louter lineaire wijze kan worden vergeleken, aangezien het samenhangt met het aantal nieuw opgerichte bedrijven, een factor die op zijn beurt beïnvloed wordt door de conjunctuurbewegingen.

Deze nieuwe administratieve verplichting heeft dan misschien wel het aantal faillissementen enigszins doen dalen, maar zij kan ook een aantal negatieve effecten hebben, bijvoorbeeld op de dynamiek van de starters of op de vernieuwing van de economische structuur. Misschien heeft de vorige regering deze effecten niet voorzien.

«IDEA Consult», een consultsbureau, heeft op vraag van het VBO onderzoek gedaan naar de administratieve verplichtingen voor startende bedrijven.

débute, sous forme physique ou morale, et dont la future activité requiert une inscription au registre du commerce ou de l'artisanat.

Dorénavant la personne responsable de la gestion journalière de toute PME doit apporter la preuve qu'elle possède les connaissances de gestion de base en entreprise avant de pouvoir exercer son activité.

Cette généralisation avait été demandée par certaines confédérations professionnelles afin d'éviter que des débutants, ne possédant aucune connaissance préalable en cette matière, ne se lancent dans une aventure qui risque de fort mal finir.

I. ÉVOLUTION COMPARATIVE DES FAILLITES, DES INSCRIPTIONS AU REGISTRE DE COMMERCE ET DES CRÉATIONS D'ENTREPRISES NOUVELLES ENTRE 1998 ET 1999

Dans la création de cette loi-programme le gouvernement est parti du principe que si le candidat indépendant est mieux préparé à sa tâche, le nombre de faillites diminuera (Exposé des motifs, doc. Chambre, n° 1206-1, 2 et 3, 96/97).

On est toutefois en droit de se demander si le fait d'avoir instauré depuis janvier 1999 une généralisation de cette preuve des connaissances en gestion de base à l'égard de toutes les nouvelles PME qui exercent une activité exigeant une transcription au registre de commerce ou de l'artisanat, a réellement atteint son but premier à savoir une diminution des faillites après cette date.

En effet si l'on prend en compte toutes les classes d'emploi à partir des sociétés d'une personne jusqu'aux PME employant 49 travailleurs, on constate qu'il y a eu 6 896 faillites en 1998 et 7 108 en 1999.

Ces constatations nous amènent à la conclusion que la comparaison du nombre de faillites dans le temps ne peut pas se faire d'une manière linéaire pour la bonne raison que le nombre de faillites est tributaire du nombre d'entreprises nouvellement créées et que ce dernier est fortement influencé par les mouvements conjoncturels.

Cette nouvelle obligation administrative, tout en ayant peut-être limité partiellement le nombre de faillites, n'aurait-elle pas eu aussi des effets pervers, par exemple sur le renforcement de la dynamique des «starters» et le renouvellement du tissu économique, effets que le précédent gouvernement n'aurait pas prévus?

En effet le bureau de consultants, «IDEA Consult», a fait une étude sur les charges administratives imposées aux «start-ups» à la demande de la

Deze studie heeft geleid tot een strategisch plan voor de administratieve vereenvoudiging. Het uitgangspunt van dit plan bestaat erin het ondernemerspotentieel in België optimaal te benutten dankzij een stimulerend klimaat voor starters.

Uit een enquête in Vlaanderen blijkt dat 28 % van de nieuwe banen in de periode 1986-1995 gecreëerd is door starters. Een Nederlandse studie tot 1 oktober 1998 heeft vastgesteld dat de dynamiek van de starters goed is voor een derde van de productiviteit.

Volgens IDEA Consult tonen recente cijfers aan dat het aantal starters in België in 1999 tot 50 000 gedaald is. In de periode 1997-1998 waren er ieder jaar nog ongeveer 60 000 starters.

Het bureau stelde ook vast dat de invoering van het getuigschrift van basiskennis van het bedrijfsbeheer vanaf 1 januari 1999 samenvalt met een daling van het aantal nieuwe inschrijvingen in het handelsregister met 20 % over 1999 in vergelijking met 1998. Deze daling was het sterkst voor de nieuwe inschrijvingen van eenmanszaken.

De daling van het aantal nieuwe inschrijvingen in het handelsregister met 20 % in 1999 ten opzichte van 1998 valt samen met de invoering van het getuigschrift van basiskennis van het bedrijfsbeheer vanaf januari 1999. Bovendien daalt het aantal nieuwe bedrijven van 60 000 in de periode 1997-1998 naar 50 000 in 1999. Deze beide vaststellingen leiden ons tot de vraag of het niet beter zou zijn de starters, die niet voorbereid zijn op de uitdagingen en valkuilen van het beheer van een nieuwe onderneming, grondiger te informeren, opdat ondernemen geen avontuurlijke overlevingstocht wordt.

De daling met ongeveer 10 000 starters in 1999 ten opzichte van 1997-1998 zal een erg negatieve invloed hebben op onze economie, tenzij we erin slagen het overlevingspercentage van deze bedrijven verhoudingsgewijs op te trekken. Zo blijkt eveneens uit de studie van IDEA Consult.

Als we ons baseren op een studie van het Nederlandse ministerie van Economische Zaken van oktober 1998, waaruit blijkt dat ongeveer 50 % van de startende bedrijven binnen 5 jaar na hun oprichting de deuren alweer sluiten, kunnen we stellen dat er bij ons, met eenzelfde overlevingspercentage, na 5 jaar nog 25 000 starters in plaats van 30 000 zullen overblijven.

Als we het negatieve effect van het getuigschrift van basiskennis van het bedrijfsbeheer willen compenseren en na 5 jaar nog 30 000 ondernemingen willen overhouden, moet het overlevingspercentage van

FEB. De cette étude il en est résulté la création d'un Plan stratégique pour la simplification administrative. Le point de départ de ce plan stratégique est l'utilisation optimale du potentiel d'entrepreneurs en Belgique par la création d'un climat stimulant pour les starters.

Une enquête réalisée en Flandre révèle que 28 % des nouveaux emplois ont été créés par des starters au cours de la période 1986-1995 et une étude néerlandaise arrêtée au 1er octobre 1998 révèle que la dynamique des starters est responsable du tiers de la croissance de la productivité.

En Belgique, d'après le bureau cité plus haut, des chiffres récents montrent que le nombre de starters est tombé à environ 50 000 en 1999. Pour la période 1997-1998, on comptait chaque année environ 60 000 starters.

En outre, ce bureau de consultants a constaté que l'introduction de l'attestation de connaissances en gestion de base à partir du 1er novembre 1999 a coïncidé avec le recul d'environ 20 %, en 1999, par rapport à 1998, du nombre de nouvelles inscriptions au registre de commerce et que cette baisse a été la plus marquée pour les nouvelles inscriptions de petites entreprises d'une personne.

Suite à la coïncidence entre le recul de 20 % du nombre de nouvelles inscriptions au registre de commerce en 1999 par rapport à 1998 et l'introduction de l'attestation de connaissances en gestion de base à partir de janvier 1999 et suite à la chute de la création d'entreprises nouvelles de 60 000 en 1997-1998 à 50 000 unités en 1999, on est tenté de se demander s'il ne faudrait pas plutôt mieux informer les starters potentiels non préparés aux défis et aux pièges d'une nouvelle entreprise, pour que cela reste une «entreprise» et ne devienne pas une «aventure».

La chute de plus ou moins 10 000 starters en 1999 par rapport à la période 1997-1998 aura une influence négative fort importante sur notre économie si l'on ne parvient pas à augmenter proportionnellement le taux de survie des entreprises. Ceci est une autre conclusion qui ressort de l'étude réalisée par IDEA Consult.

Si l'on accepte une étude du ministère des Affaires économiques des Pays-Bas d'octobre 1998 qui montre qu'environ 50 % des starters ferment leur portes dans les 5 ans après la création, cela signifie qu'en cas de taux de survie identique, il restera chez nous après 5 ans 25 000 starters au lieu de 30 000.

Si l'on veut annuler l'effet négatif de l'attestation de connaissances en gestion d'entreprise et garder 30 000 entreprises après 5 ans, il faut que le taux de survie passe de 50 % à 60 %. Une augmentation du

50% naar 60% worden opgetrokken. Deze stijging met 10 punten is noodzakelijk om te vermijden dat 5 000 bedrijven binnen 5 jaar na hun oprichting ten onder gaan.

In een recente studie stelt UNICE (Europese werkgeversfederatie) vast dat 8,5% van de Amerikanen ooit meegewerkt heeft aan de oprichting van een bedrijf, tegenover slechts 2,4% van de Europeanen.

Europa en de Verenigde Staten reageren anders op faillissementen. In de Verenigde Staten is een faillissement geen schande. Wie daar failliet gaat, krijgt makkelijker een nieuwe kans dan in Europa.

In dit opzicht is het wel nuttig om even te signaleren dat zelfs de heer Ernest Solvay niet meteen bij zijn eerste poging succesvol was.

Immers, op 29 oktober 1863 is op een familieraad het woord «faillissement» gevallen, maar gelukkig is het zover nooit gekomen. De hele familie Solvay en de aandeelhouders stonden als één man achter de heer Solvay, hoewel zijn bedrijf in het begin heel wat tegenslagen kende. De heer Solvay gaf niet op en werd zo de oprichter van wat later een van de paradepaardjes van het Belgische bedrijfsleven zou worden.

Wat zou er van Ernest Solvay geworden zijn als hij zijn kennis van het bedrijfsbeheer had moeten bewijzen voor een kamer van ambachten en neringen?

II. KMO'S ALS NATUURLIJKE PERSONEN, KANDIDATEN, BEDRIJVEN DIE WORDEN OPGERICHT

Heel wat potentiële zelfstandigen of potentiële oprichters van een eenmanszaak, zijn werkloos.

Deze werklozen — die trouwens bijna allemaal zwartwerken om hun werkloosheidsuitkering aan te vullen — hebben een aantal eigenschappen gemeen.

Zij zijn technisch erg onderlegd en/of hebben een aangeboren talent voor zaken. Daartegenover staat dat zij geen hogere opleiding gevolgd hebben en niet gemotiveerd zijn om algemene kennis te verwerven over recht, handelsbeleid, boekhouding of informatica, kennis die vereist is voor het behalen van het getuisschrift van basiskennis van het bedrijfsbeheer.

Er zijn jammer genoeg geen betrouwbare studies voorhanden om deze vaststelling te staven.

Ook heel wat potentiële zelfstandigen of potentiële oprichters van nieuwe eenmanszaken die het getuisschrift van basiskennis van het bedrijfsbeheer niet halen, zijn werkloos.

taux de survie de 10 points est donc nécessaire pour compenser la perte de 5 000 entreprises dans un délai de 5 ans après la création.

Dans une étude récente, l'UNICE (fédération patronale européenne) constate que 8,5% des Américains ont participé à la création d'entreprises, alors que ce n'est le cas que de 2,4% des Européens.

À l'égard de la peur de l'échec, les attitudes de l'Europe et des États-Unis sont très différentes. Aux États-Unis, la faillite n'est pas considérée comme honteuse. Celui qui est passé par là reçoit beaucoup plus souvent une nouvelle chance qu'en Europe.

En conclusion, il n'est pas inutile de rappeler que M. Ernest Solvay n'a pas atteint le succès au premier coup d'essai.

En effet, le 29 octobre 1863, un conseil de famille s'est tenu où le mot «faillite» fut prononcé. Heureusement, il n'en fut rien. Toute la famille Solvay et les actionnaires firent bloc derrière M. E. Solvay bien que son entreprise connût des «ratés» de départ. Solvay put reprendre ses activités, ce qui a donné naissance à un des plus beaux fleurons des entreprises belges.

Que serait-il advenu si M. Ernest Solvay avait dû se présenter devant une chambre des métiers et négoce pour apporter la preuve de sa connaissance de gestion d'entreprise?

II. PME/PERSONNES PHYSIQUES POTENTIELLES ET EN VOIE DE FORMATION

D'une part, on a constaté qu'un bon nombre d'indépendants potentiels ou de créateurs potentiels d'entreprises nouvelles constituées d'une personne se retrouvent au chômage.

Ces chômeurs, qui par ailleurs pour la plupart acceptent du travail non déclaré à côté de leur allocation de chômage, ont en commun un certain nombre de qualités.

Ils sont très bons dans le domaine technique et/ou ont le sens inné des affaires. Par contre, ils n'ont pas de formation supérieure et ne sont pas motivés pour apprendre les notions générales des matières telles que le droit, la politique commerciale, la comptabilité et l'informatique qui sont requises pour l'obtention de l'attestation en connaissances de gestion de base.

Malheureusement il n'existe pas d'études suffisamment fiables pour prouver cette constatation.

On a aussi constaté qu'un bon nombre d'indépendants potentiels ou de créateurs potentiels d'entreprises nouvelles constituées d'une personne qui échouent dans leur tentative d'obtenir l'attestation de connaissances en gestion d'entreprise de base se retrouvent très souvent aussi au chômage.

Iedereen zal het erover eens zijn dat dit onbenut laten van professionele vaardigheden een verspilling vormt.

Een gebrek aan kennis over boekhouding en over de opvolging van de financiële resultaten blijkt voorts de belangrijkste oorzaak van faillissementen van eenmanszaken en van zelfstandigen.

Voor een zelfstandige is het advies van een boekhoudkundige erg belangrijk. Deze kan hem, indien nodig, doorverwijzen naar een jurist of een informaticus.

Een boekhoudkundige is niet alleen een vertrouwenspersoon die bijdraagt in het goede beheer van het bedrijf, maar ook een contactpersoon op het gebied van recht of informatica.

Ten slotte blijkt dat in eenmanszaken die het goed doen de ondernemer vaak iemand is die beseft dat een boekhoudkundige hem kan leren op een eenvoudige manier de financiële aspecten te beheren. De band tussen de ondernemer en de boekhoudkundige wordt hierdoor versterkt.

Jammer genoeg zijn er ook voor deze laatste twee vaststellingen geen studies voorhanden. Toch zijn deze vaststellingen genoegzaam bekend, zodat het duidelijk is dat, in het algemeen economisch én sociaal belang, starters die zich in het handels- of ambachtenregister willen inschrijven, de keuze moeten hebben tussen het behalen van het getuigschrift van basiskennis van het bedrijfsbeheer en de verbintenis zich gedurende ten minste de eerste drie boekjaren te laten bijstaan door een boekhoudkundige.

III. KMO'S ALS RECHTSPERSONEN, BEDRIJVEN DIE WORDEN OPGERICHT

Artikel 27, § 2, derde lid, van het koninklijk besluit van 21 oktober 1998 tot uitvoering van hoofdstuk I van titel II van de programmawet luidt als volgt:

«Wordt de aanvraag (voor een getuigschrift van basiskennis van het bedrijfsbeheer nodig voor een nieuwe inschrijving in het handelsregister) gedaan door een rechtspersoon, dan voegt deze naast de stukken vereist door de artikelen 7 en 8, een voor eensluidend verklaarde kopie bij van de oprichtingsakte en van alle wijzigingen daaraan zoals ze zijn gepubliceerd of neergelegd voor publicatie in het *Belgisch Staatsblad*.»

Voordat rechtspersonen het getuigschrift kunnen aanvragen, moeten ze dus hun onderneming al hebben opgericht en de statuten al hebben neergelegd bij de griffie van de rechtbank van koophandel.

On conviendra que c'est un gaspillage d'aptitudes professionnelles laissées en veilleuse.

D'autre part on a constaté que les faillites d'entreprises constituées d'une seule personne et chez les indépendants ont pour cause majeure le manque de connaissances en ce qui concerne la comptabilité et le suivi des résultats financiers.

Pour un indépendant les avis d'un professionnel de la comptabilité sont très importants. Ce dernier peut également le référer à un juriste ou à un informaticien dans la mesure où il est nécessaire de le faire.

Le professionnel de la comptabilité est une personne de confiance pour la saine gestion de l'entreprise mais aussi une personne de contact dans des domaines tels que le droit et l'informatique.

Enfin on a constaté que les entreprises constituées d'une personne qui marchent sont très souvent celles où l'entrepreneur a perçu que le professionnel de la comptabilité peut aussi lui apporter la manière de gérer un tableau de bord souvent très simple, pour le suivi des résultats financiers. Le lien entrepreneur-professionnel de la comptabilité est ainsi renforcé.

Malheureusement pour ces deux dernières constatations il n'existe pas non plus d'études pour les prouver. Néanmoins toutes ces constatations sont suffisamment de notoriété publique pour que, tant au point de vue de l'intérêt général, tant économique que social, le libre choix soit laissé aux «starters» entre l'acquisition de l'attestation en connaissances de gestion de base et l'engagement formel de s'adjoindre les services d'un professionnel de la comptabilité, pendant les trois premiers exercices comptables au moins, pour l'obtention de l'inscription au registre de commerce ou de l'artisanat.

III. PME, PERSONNES MORALES, EN VOIE DE FORMATION

L'article 27, § 2, alinéa 3, de l'arrêté royal du 21 octobre 1998 portant exécution du chapitre Ier du titre II de la loi-programme stipule ce qui suit:

«Si la demande (d'une attestation de connaissances en gestion d'entreprise de base nécessaire pour la nouvelle inscription au registre de commerce) est introduite par une personne morale, cette personne ajoute aux pièces énumérées aux articles 7 et 8, une copie certifiée conforme de l'acte de constitution et de toutes les modifications qui y ont été apportées, telles qu'elles ont été publiées ou déposées pour publication au *Moniteur belge*.»

En d'autres mots, les personnes morales sont tenues, avant de pouvoir introduire la demande d'attestation, d'avoir constitué leur société et déposé les statuts au greffe du tribunal de commerce.

De procedure voor het verkrijgen van het getuigschrift verloopt onder controle van de kamers van ambachten en neringen.

Indien het getuigschrift niet wordt afgegeven, gaan de kosten voor de akte en de registratie verloren en zullen de vennoten — indien nodig — het bedrijf in vrijwillige vereffening moeten laten gaan, aangezien zij het vereiste getuigschrift niet krijgen.

Deze vereffening zorgt ook weer voor nodeloze kosten.

Het is dan ook raadzaam de onderneming nog niet op te richten zolang de persoon die dagelijks bestuur in het bedrijf uitoefent (dagelijks bestuursorgaan, kaderlid, zaakvoerder) niet over de nodige getuigschriften beschikt.

Bedrijven die het getuigschrift niet krijgen kunnen dus geen daden van koophandel verrichten, aangezien zij zich niet kunnen laten inschrijven in het handelsregister. Toch bestaan ze juridisch gesproken aangezien hun statuten zijn neergelegd bij de griffie van de rechtbank van koophandel.

Sommige bedrijven hebben al panden gekocht en hebben hypothecaire of andere leningen aangegaan. Zij moeten een balans indienen bij de Nationale Bank, een normale boekhouding voeren en hun belastingaangifte indienen. Wat moet er van deze bedrijven geworden?

IV.A. WILLEKEURIGENIET-EENVORMIGE REGELS VOOR BELGISCHE KMO's EN RECHTSPERSONEN

Zogezegd om te vermijden dat er stromannen opduiken, leggen sommige kamers van ambachten en neringen regels op voor de participatie in het bedrijf van de persoon die het dagelijks bestuur in het bedrijf uitoefent.

De omvang van deze participatie verschilt van kamer tot kamer, maar bedraagt meestal 20 à 25% van het bedrijfskapitaal.

Zo kan het gebeuren dat Belgische bedrijfsleiders geen getuigschrift krijgen op basis van regels die niet expliciet in de programmawet staan. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer gedelegeerd bestuurders een onbezoldigd mandaat vervullen of geen participatie in het bedrijf kunnen bewijzen.

Artikel 9, hoofdstuk IV met opschrift «De natuurlijke personen die het bezit van de ondernemersvaardigheden kunnen bewijzen», van het koninklijk besluit van 21 oktober 1998 spreekt van «beroepsbekwaamheid» voor de persoon die de dagelijkse technische leiding van de onderneming of van de betrokken activiteit daadwerkelijk uitoefent, van «basiskennis van het bedrijfsbeheer» voor de persoon

La procédure pour l'obtention de l'attestation se fait sous le contrôle des chambres des métiers et négoce.

Si l'attestation venait à être refusée, tous les frais de l'acte et les droits d'enregistrement auront été déboursés en vain, et le cas échéant, les associés devront mettre la société en liquidation volontaire puisqu'ils n'obtiennent pas l'attestation exigée.

Cette mise en liquidation entraînera à nouveau des frais inutiles.

Il est recommandé de ne pas constituer de société tant que la personne chargée de la gestion journalière de la société (organe de gestion journalière, cadre, gérant) ne dispose pas des attestations requises.

Les sociétés qui n'obtiennent pas ladite attestation ne peuvent donc pas faire des actes de commerce puisqu'elles sont dans l'impossibilité d'obtenir l'inscription au registre de commerce. Elles ont néanmoins une existence légale puisque les statuts sont déposés au greffe du tribunal de commerce.

Certaines ont acheté des immeubles et contracté des emprunts hypothécaires ou autres. Elles déposent leur bilan à la Banque nationale, tiendront une comptabilité régulière et rentreront leur déclaration fiscale. Que va-t-il advenir de ces sociétés?

IV.A. RÈGLES ARBITRAIRES ET NON UNIFORMES POUR LES PME ET PERSONNES MORALES BELGES

Certaines chambres des métiers et négoce imposent des règles de participation dans l'entreprise pour la personne chargée de la gestion journalière sous prétexte d'éviter des prête-noms.

La hauteur de cette participation varierait d'une chambre à l'autre et se situe généralement entre 20 et 25% du capital de l'entreprise.

Des dirigeants d'entreprise belges se sont ainsi vus refuser l'attestation pour des règles ne figurant pas explicitement dans la loi-programme. Pour illustrer cette situation, citons des administrateurs-délégués de société dont le mandat était gratuit ou qui ne pouvaient prouver une participation dans leur société.

Au chapitre IV, article 9 de l'arrêté royal du 21 octobre 1998, intitulé «Les personnes physiques pouvant prouver qu'elles possèdent les capacités entrepreneuriales», il n'est question que de compétence professionnelle pour la personne qui exerce effectivement la direction technique journalière de l'entreprise ou de l'activité concernée, de compétence de gestion de base pour la personne qui exerce effecti-

die het dagelijks bestuur van de onderneming daadwerkelijk uitoefent en van «voldoende garanties» dat de betrokkene het dagelijks bestuur daadwerkelijk uitoefent ...

De KMO-programmawet van 10 februari 1998, aangevuld met het uitvoeringsbesluit van 21 oktober 1998 voeren dus geen enkele regel in met betrekking tot welke participatie ook in het bedrijfskapitaal inzake de persoon die het getuigschrift van basiskennis van het bedrijfsbeheer aanvraagt.

Daarom moet er een eind komen aan deze willekeurige en niet-eenvormige praktijken die van kamer tot kamer verschillen en die het zelfstandig ondernemerschap allesbehalve bevorderen.

B. ONTBREKEN VAN REGELS VOOR BUITENLANDSE KMO's EN RECHTSPERSONEN

Volgens de wet bepaalt de Koning onder welke voorwaarden buitenlandse akten kunnen worden aanvaard, maar het koninklijk besluit van 21 oktober 1998 zegt hier niets over. Het is dus niet duidelijk welke stappen een buitenlandse bedrijf dat in België een filiaal wil oprichten, moet ondernemen.

Wat gebeurt er met buitenlanders die geen diploma of studiegetuigschrift behaald hebben, maar die beschikken over de ondernemersvaardigheden vereist om een KMO op te richten in een andere sector dan de van oudsher beschermde sectoren? (Deze vraag geldt trouwens evenzeer voor Belgen die een nieuw bedrijf uit de grond willen stampen.)

Managers van buitenlandse ondernemingen hebben al een aantal klachten ingediend omdat zij documenten moeten kunnen voorleggen die niet expliciet in het uitvoeringsbesluit vermeld staan.

TOELICHTING BIJ HET ARTIKEL

A) Er wordt een getuigschrift van goed bedrijfsbeheer gevraagd aan een zelfstandige die voordien reeds een beroep uitoefende. Dat lijkt totaal overbodig, aangezien de wet op de faillissementen iedere gefailleerde kan verbieden opnieuw een handelsregister te krijgen, zodat een getuigschrift van basiskennis in dit geval geen zin heeft.

B) De bedoeling van dit wetsvoorstel is niet te komen tot de afschaffing van het getuigschrift van basiskennis van het bedrijfsbeheer voor zelfstandigen of eenmanszaken. Het voorstel wil hun de keuze bieden tussen het getuigschrift en de mogelijkheid een beroep te doen op de diensten van een boekhoudkundige gedurende ten minste de eerste drie boekjaren.

vement la gestion journalière de l'entreprise, de garanties suffisantes quant à l'exercice effectif de la gestion journalière par l'intéressé ...

La loi-programme PME du 10 février 1998 pour la promotion de l'entreprise indépendante complétée par l'arrêté d'exécution du 21 octobre 1998 n'édicte donc aucune règle quant à une participation quelconque dans le capital de l'entreprise pour la personne qui fait la demande d'une attestation de connaissances de gestion de base en entreprise.

Il convient dès lors de mettre fin à ces pratiques arbitraires et non uniformes qui diffèrent d'une chambre à l'autre et qui sont contraires à la promotion de l'entreprise indépendante.

B. ABSENCE DES RÈGLES POUR LES PME ET PERSONNES MORALES ÉTRANGÈRES

Si la loi a confié au Roi la détermination des conditions d'acceptation de documents étrangers, l'arrêté royal du 21 octobre 1998 n'en parle pas. Les démarches à faire par les sociétés étrangères désireuses de créer une succursale en Belgique ne sont donc pas claires.

Qu'en est-il pour les étrangers qui n'ont pas de diplôme ou de certificat d'études mais qui ont les compétences entrepreneuriales requises pour monter une PME dans des secteurs autres que les secteurs traditionnellement protégés? (Cette question est d'ailleurs tout aussi pertinente pour les Belges créateurs d'entreprises nouvelles.)

Un certain nombre de plaintes ont émané de chefs d'entreprises étrangers puisque ces derniers doivent faire part de documents qui ne sont pas requis d'une manière expresse dans l'arrêté d'exécution.

COMMENTAIRE DE L'ARTICLE

A) On exige une attestation de bonne gestion dans le chef d'un indépendant qui a déjà exercé une profession antérieurement. Cela paraît tout à fait superflu dans la mesure où la loi sur les faillites peut interdire à tout failli de reprendre un registre de commerce de sorte que l'attestation de connaissances de base n'apporte rien dans ce cas.

B) Le but de cette proposition de loi n'est pas de supprimer l'attestation en connaissances de gestion d'entreprise de base pour l'indépendant ou l'entreprise d'une personne mais bien de lui offrir la possibilité du choix entre l'obtention de cette attestation et la possibilité de s'adjoindre les services d'un professionnel de la comptabilité pour les trois premiers exercices comptables au moins.

Zo zullen starters niet meer gehinderd worden door een gebrek aan opleiding of aan motivatie.

Uit een studie van Dun and Bradstreet Belgium, een bedrijf dat financiële informatie verstrekt, blijkt dat in de periode tussen 1 januari 1999 en 31 juli 2000 eenmanszaken in België 60 tot 65 % van de faillissementen voor hun rekening nemen. Deze cijfers gelden voor de drie gewesten. Vooral kleine handelaars leggen het loodje.

Zo omvat het begrip «diensten die de boekhoudkundige kan bieden» niet alleen het registreren van alle boekhoudkundige informatie, maar ook het uitwerken van boekhoudkundige instrumenten waarmee de starter geregeld zijn ramingen kan vergelijken met de reële cijfergegevens.

Een starter die de raad van een boekhoudkundige opvolgt en die geregeld de schommelingen van het financiële resultaat bekijkt aan de hand van een vooraf opgestelde tabel, heeft minstens evenveel slaagkansen als een starter die weliswaar het getuigschrift heeft behaald, maar geen ervaring heeft met cijfers en ook niet de tijd heeft om deze ervaring op te doen.

Al is het een economisch wetsvoorstel, toch dient het wetsvoorstel tot wijziging van de KMO-programmawet van 10 februari 1998 ook een sociaal doel. Het wil een alternatief bieden voor de werkloosheid aan degenen die geen kant meer op kunnen omdat ze het getuigschrift niet behaald hebben, of aan degenen die niet gemotiveerd zijn om dit te behalen. Het voorstel wil hen toch de mogelijkheid bieden zich te laten inschrijven in het handels- of ambachtsregister.

De minister van Landbouw en Middenstand heeft zijn diensten opgedragen in het kader van de administratieve vereenvoudiging een diepgaande analyse uit te voeren van de wet van 1998. Aangezien het huidige aantal regels verminderd moet worden (Stuk Senaat, *Handelingen* nr. 2-34 van 16 maart 2000, vraag om uitleg nr. 2-97, blz. 49-51) is het nuttig er uit het oogpunt van de administratieve vereenvoudiging op te wijzen dat, naast de keuzemogelijkheid die wordt opgelegd in artikel 2B van dit wetsvoorstel, KMO's als rechtspersonen momenteel al onderworpen zijn aan drie duidelijk omschreven voorwaarden:

I. Voor de oprichting van een onderneming is een financieel plan vereist.

II. De vennootschappenwet bepaalt dat de oprichtingsakte van een onderneming moet worden verleend voor een notaris. Dit garandeert niet dat de zaakvoerder beschikt over de basiskennis van het bedrijfsbeheer, maar zorgt er wel voor dat de oprichter beter

Ainsi on va permettre aux «starters» de ne plus être freinés dans leur élan par un manque de formation ou un manque de motivation à la surmonter.

D'une étude sur le nombre de faillites en Belgique pour la période entre le 1er janvier 1999 et le 31 juillet 2000, réalisée par la société d'information financière Dun and Bradstreet Belgium, il ressort qu'entre 60 et 65 % des faillites, ceci vaut pour chacune des trois régions, sont le fait d'entreprises constituées d'une personne. Ce sont principalement les petits commerçant qui paient les pots cassés.

Cette situation a conduit à inclure dans la notion de services que procurera le professionnel de la comptabilité non seulement l'enregistrement historique des données comptables mais aussi l'établissement d'outils comptables permettant au «starter» de comparer régulièrement des données prévisionnelles avec les données comptables actuelles.

Un «starter» qui suit les conseils d'un professionnel de la comptabilité et qui observe périodiquement les variations de ses résultats financiers à partir d'un tableau de bord préétabli, a au moins autant de chances de réussite que le même starter qui a obtenu l'attestation mais qui n'a pas l'expérience des chiffres ni la disponibilité en temps pour l'acquérir.

Tout en étant économique la proposition de loi modifiant la loi-programme PME du 10 février 1998 se veut aussi sociale. Elle devrait donner un autre horizon que celui du chômage à ceux qui sont bloqués par la hantise de la non-obtention de l'attestation ou qui ne sont pas motivés pour tenter de l'obtenir et leur permettre l'obtention de l'inscription au registre de commerce ou de l'artisanat.

Le ministre de l'Agriculture et des Classes moyennes s'est engagé à faire procéder par son administration à une analyse en profondeur de la loi de 1998 envisagée sous l'angle d'une simplification administrative. Puisqu'il s'impose de réduire les règles qui existent ce jour en la matière (Sénat, *Annales* n° 2-34 du 16 mars 2000, demande d'explications n° 97, pp. 49-51), il est bon de souligner dans le cadre de la simplification administrative qu'outre le choix imposé aux PME, personnes morales, à l'article 2B de la présente proposition de loi, ces mêmes sociétés sont déjà soumises aujourd'hui à trois autres exigences bien définies:

I. Pour la constitution de sociétés la loi exige qu'un plan financier soit établi.

II. La loi sur les sociétés exige que la constitution soit reçue par un notaire ce qui ne garantit pas les connaissances de gestion de base du dirigeant de l'entreprise mais permet au constituant de mieux connaître la portée des actes de l'entreprise par les

de reikwijdte van de vennootschapsakten begrijpt: bij het verlijden van de authentieke akte geeft de notaris immers uitleg.

III. De wet bepaalt dat vóór de oprichting van een vennootschap een minimumkapitaal gedeponneerd moet zijn. Dit moet derden de nodige garanties bieden en moet de oprichters ertoe aanzetten hun verbintenissen stipter na te komen.

De voorgestelde termijn van ten minste drie jaar voor de hulp bij de boekhouding is gebaseerd op artikel 332 van het WIB, volgens hetwelk een fiscale controle in principe om de drie jaar plaatsvindt, en op artikel 64*quater* van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, dat bepaalt dat commissarissen benoemd worden voor een termijn van drie jaar. In deze tijden van administratieve vereenvoudiging is het de bedoeling te komen tot een eenduidig systeem.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 4 van de programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A. in § 1, derde lid, worden de woorden «natuurlijke personen die reeds een activiteit als bedoeld in deze wet hebben uitgeoefend noch» ingevoegd tussen de woorden «van toepassing» en de woorden «op de beoefenaars»;

B. er wordt een § 1*bis* ingevoegd, luidende:

«§ 1*bis*. Het is evenmin van toepassing op iedere KMO, natuurlijke persoon of rechtspersoon, die zich ertoe verbonden heeft gedurende ten minste de eerste drie boekjaren een beroep te doen op de diensten van:

— ofwel een boekhouder, een natuurlijke persoon die als zelfstandige of namens een rechtspersoon optreedt, en die is ingeschreven op het tableau van het Beroepsinstituut van boekhouders;

— ofwel een accountant, een natuurlijke persoon die als zelfstandige of namens een rechtspersoon op-

explications que le notaire leur fournit à la passation de l'acte authentique.

III. La loi impose le dépôt d'un capital minimal avant la constitution d'une société ce qui est de nature à offrir une garantie pour les tiers et à rendre les constituants d'avantage soucieux de la bonne gestion de leurs engagements.

La durée proposée de l'assistance comptable, de 3 ans au moins, se réfère d'une part à l'article 332 du Code des impôts sur les revenus où le rythme triennal est le rythme théorique de survenance d'un contrôle fiscal et, d'autre part, à l'article 64*quater* des lois coordonnées sur les sociétés commerciales où le rythme triennal est celui du mandat d'un commissaire de société. Dans un temps de simplification administrative, l'objectif visé est d'harmoniser une finalité identique.

Olivier de CLIPPELE.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 4 de la loi-programme du 10 février 1998 pour la promotion de l'entreprise indépendante sont apportées les modifications suivantes:

A. au § 1er, alinéa 3, les mots «aux personnes physiques qui ont déjà exercé une activité visée par la présente loi et» sont insérés entre les mots «applicable» et «aux titulaires»;

B. il est inséré un § 1*bis*, rédigé comme suit:

«§ 1*bis*. Il n'est également pas applicable à toute PME, personne physique ou personne morale, qui aura pris l'engagement de recourir, pour les trois premiers exercices comptables au moins, aux services:

— soit d'un comptable, personne physique agissant à titre indépendant ou dans le cadre d'une personne morale, inscrit au tableau de l'Institut professionnel des comptables;

— soit d'un expert-comptable, personne physique agissant à titre indépendant ou dans le cadre d'une

treedt en die is ingeschreven op het tableau van het Instituut van de accountants en de belastingconsulenten;

— ofwel een lid, een natuurlijke persoon of een rechtspersoon, van het Instituut der bedrijfsrevisoren.

Deze diensten omvatten hulp bij het organiseren van de boekhouding als het bijhouden van de bij wet vereiste boeken, de fiscale en sociale aangiften en het voorbereiden van de jaarrekeningen, de balans en de bijlagen bij de balans voor rechtspersonen. Zij omvatten eveneens hulp bij het in gebruik nemen van doelmatige boekhoudkundige instrumenten, zoals bijvoorbeeld situatie-overzichten bedoeld om het financieel beheer van de onderneming op gezette tijden te kunnen controleren.

Elke KMO, rechtspersoon of natuurlijke persoon, die zich wil laten inschrijven in het handels- of ambachtsregister en die ervoor kiest om gedurende ten minste de eerste drie boekjaren een beroep te doen op een erkende boekhoudkundige, als hierboven bepaald, moet daarvan het bewijs leveren met een schriftelijke verklaring van de aangewezen boekhoudkundige waaruit blijkt dat deze zijn opdracht aanvaardt.»

personne morale, inscrit au tableau de l'Institut des experts-comptables et des conseils fiscaux;

— soit d'un membre, personne physique ou morale, de l'Institut des réviseurs d'entreprises.

Ces services comprennent, d'une part, l'assistance pour la constitution de l'historique de la comptabilité comme la tenue des livres comptables exigés par la loi, les déclarations fiscales et sociales ainsi que la préparation des comptes annuels, le bilan et les annexes au bilan pour les personnes morales et, d'autre part, l'assistance pour l'établissement d'outils pratiques de la comptabilité comme le tableau de bord, qui permettent de contrôler régulièrement la gestion financière de l'entreprise.

Toute PME, personne physique ou personne morale, qui sollicitera l'inscription au registre de commerce ou de l'artisanat et qui aura choisi la voie de recourir, pour les trois premiers exercices comptables au moins, aux services d'un praticien agréé de la science comptable, tel que défini plus haut, devra faire preuve d'une déclaration écrite émanant du praticien investi et attestant son acceptation de la mission.»

Olivier de CLIPPELE.
Didier RAMOUDT.
Vincent VAN QUICKENBORNE.